

Biedrība
Etniskās
kultūras
centrs

«SUITI»

«SUITI BIĀ, IR UN BŪS!»

Biedrības dibināšana, mērkis, darbības virzieni

Biedrība "Etniskās kultūras centrs "Sutī"" (EKC "Sutī") tika nodibināta 2001. gada 18. decembrī, apvienojot sūtu kopienas pārstāvju, pieaicinot arī sūtus pārstāvošās pašvaldības, ar misiju saglabāt sūtu etniskās kultūras mantojumu. Biedrībā ir 52 biedri, tai skaitā arī pašvaldības: Alsungas novads, Kuldīgas novads (Gudenieku pagasts) un Ventspils novada (Jūrkalnes pagasts).

EKC "Sutī" ir uzņēmies atbildību un rūpes par sūtu kultūras mantojuma saglabāšanu un dzīvotspējas nodrošināšanu.

EKC "Sutī" darbības mērķis ir sekmēt sūtu novada kā etniskās kopienas apzināšanu un sūtu kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu, aizsargāšanu un līdzsvarotu attīstību.

Galvenās EKC "Sutī" darbības virzienu izstādošanas jomas saistītas ar:

- sūtu etnogrāfiskā materiāla izpēti un apkopošanu, veidojot folkloras materiālu krātuvi un Sutī muzeju;
- izglītošanas un aprindīcību programmas organizēšana, kas saistītas ar sūtu kultūrvēsturiskā mantojuma apguvi un tradicionālās kultūras izpratnes veidošanu;
- ar projektu organizēšanu, ierosinot dažadas aktivitātes sūtu kultūras mantojuma saglabāšanai un popularizēšanai; organizējot seminārus, konferences, starptautiska un vietēja mēroga folkloras un citus kultūras pasākumus;
- iesaistīšanos kultūrtūrisma attīstības procesos;
- sadarbība ar pašvaldībām un citām nevalstiskām organizācijām u.c..

Sūtu kopiena pašreiz piedzīvo renesansu, kam lielā mērā var patiekties biedrības EKC "Sutī" mērķtiecgai un aktīvi darbībai, kā rezultātā ievērojami cēlusies sūtu identitātes un piedarības apziņa kopienai, kas sekmē atzīmē plašākas sabiedrības daļas iesaisti sūtu kultūras mantojuma saglabāšanā un praktizēšanā.

Lidija Jansone

Ilga Leimanē

No 2001. gada līdz 2005. gadam biedrību vadīja Lidija Jansone, no 2005. gada līdz 2008. gada sākumam – Ilga Leimanē, no 2008. gada līdz 2009. gadam – Grigorija Rozentāls, bet kopš 2009. gada decembra biedrību vada Dace Martinova. Visus biedrības vadītājus var raksturot, kā sūtu zemes patriotus, kas turējuši cieņā un godā sūtu kultūras mantojuma vērtības.

Grigorija Rozentāls

Dace Martinova

2. starptautiskais burdona festivāls

Burdona festivāli

Burdons ir viens no senākajiem tradicionālās mūzikas (gan vokālās, gan instrumentālās) daudzbalības veldiem.

Tas sākkojas jau pirmskristietisma perioda kultūrā un vēl šodien dzīvas tradīcijas veldī ir sastopams Baltijā, Balkānos, Karpatos, Gruzijā un Pireneju pussalā. Latvijā vēl saglabājušies atsevišķi novadi, kurus burdona tradīcijas nekad nav pārturūkušas.

Starptautisks burdona festivāls ir labs veids, kā vēl dzīvu tautas tradīciju, mantotu no pasaudzes paaudzē, kā pārmantotu vērtību iedzīvināt mūsdienu lauku kultūrīdī un popularizēt to plašāk sabiedrībā Latvijā un arī tās robežām. Biedrība EKC "Sutī" ir uzņēmusies iniciatīvu festivālu rīkošanā.

1. starptautiskais burdona festivāls tika rīkots 2004. gada jūlijā. Par festivāla tēmu izvēlējās vasaras saulgriežus – Jātyus. Festivāla ietvaros notika burdona izplatībai veltīta konference, koncerti baznīcas, citkoncerts Ziedulejā un noslēgums Jūrkalnā.

2. starptautiskais burdona festivāls notika 2007. gada 6. un 8. jūlijā Alsungā, Basos, Gudeniekos un Jūrkalnā, festivāla tēma "Vasarīja – Ziedu māte." Tajā piedalījās viesi no Gruzijas, Ungārijas, Igaunijas, Francijas, kā arī 12 grupas no Latvijas.

3. starptautiskais burdona festivāls notika 2010. gada no 28. un 29. maijā ar koncertiem ieskandinot visu siltu zemi, pavasara rotāšanās dziesmās. Festivāla dalību nēma četri kolektīvi no Igaunijas setu apgabala, viesis no Francijas un 17 kolektīvi no Latvijas.

Nākamais burdona festivāls tiek plānots 2013. gadā.

Nozīmīgi sadarbības partneri un finansiālie atbalstītāji festivālu rīkošanā ir bijuši Valsts Kultūrkapitāla fonds, Alsungas, Kuldīgas un Ventspils novadu pašvaldības, kā arī citi sponsoori.

3. starptautiskais burdona festivāls

Īstenotie projekti

Biedrības 10 darbības gados īstenoti ap 20 dažādu, siltu kultūrtelpas attīstībai joti vajadzīgu projektu. Ilggadēji sadarbības partneri ir siltus pārstāvošas pašvaldības, Valsts Kultūrkapitāla fonds, LEADER, UNESCO, Nemateriālās kultūras valsts aģentūra un Liepājas pilsētas pašvaldības iestāde "Kultūras pārvalde", kā arī nozīmīgu atbalstu un ieguldījumu ir snieguši ziedotāji (A/S Latvijas Dzelzceļš u.c.)

- ◆ **Radošās darbnīcas "Austuve"** izveide Alsungā 2008. gadā ir viens no svarīgākajiem projektiem, kad vienkopus tika uzstādītas 11 stelles, kurās vietējie Alsungas novada ledzīvotāji dāsni atvēlēja idejas realizēšanai. Rezultātā ir izgatavoti tautastēri Alsungas vidusskolas mazajiem dancotājiem, kā arī piepildītas vairāku desmitu eeočo un bijušo alsundznieku vēlme tikt pie savas tautastērpa.
- ◆ **Tradicionālās kokles spēles.** Ľoti aktuāls bija 2008. gadā īstenotais projekts saistībā ar siltu tradicionālās kokles spēles atdzīvināšanu. Tā bija nepelnīti apklaususi daudzu gadu desmitus. Ar valsts atbalstu iesākumā tika organizēta kokles un stabuļu spēles nometne, aptverot visu siltu novadu, piesaistot speciālistus no Rīgas. Projekta ietvaros tika sagādāti arī mūzikas instrumenti. Šobrīd tradicionālo kokles spēli var apgūt Alsungas mūzikas skolā un Basu pamatskolā.
- ◆ **Portāls www.sultunovads.lv.** 2007. gadā tika izveidots un kopš tā laika nemitīgi papildināts portāls www.sultunovads.lv. Tā izveides mērķis ir apkopot vienā, publiskā un ērti pieejamā vietā informāciju par siltu kopienu, tās nemateriālās kultūras mantojumu, vēsturi un aktivitātēm.
- ◆ **Siltu tradīciju skoliņa.** Vasarā pamatskolas vecuma bēniem, aptverot visu siltu novadu, tiek rīkotas siltu tradīciju skoliņas. Pirmā no tām notika 2002. gadā, (vēlak arī 2005.; 2008.; 2011).
- ◆ **Biedrības telpu labiekārtošana.** 2008. gadā ar LEADER atbalstu tika veikts remonts biedrības telpās Alsungas kultūras nama 2. stāvā, bet 2011. gadā ar projekta palīdzību labiekārtotas biedrības telpas iegādāti jauni krēslī, galdi un datortehnikas aprīkojums.

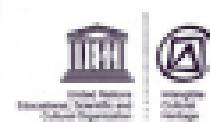

Siltu tradīciju skoliņa

Celā uz UNESCO

Celā uz UNESCO atsākās 2007. gadā pateicoties EKC "Sutis" valdes locekļa Grigorija Rozentīla iniciatīvai. Tika dibināti kontakti ar biedrību Kihnu kultūras telpā Igaunijā, LR Kultūras ministriju un UNESCO Latvijas Nacionālo komisiju. 2007. gadā notika izpētes un pieredzes brauciens uz Kihnu salu un Setu zemi, kurās kultūrtelpa tika iekļauta UNESCO 2003. gadā. Tam sekoja Alsungas, Gudenieku un Jörkalnes pašvaldību atbalsts sūtu kultūrtelpas virzībai uz UNESCO. 2008. gada augustā Alsungā ar Kultūras ministrijas pārstāvju klātbūtni tika rikota sūtu kopienas iedzīvotajā dibaspulce, kurā vienbalsīgi pieņēma lēmumu uzsākt sūtu kultūrtelpas izvirzīšanas procesu.

Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage

The Intergovernmental Committee for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage
has inscribed

Sutis cultural space

on the List of Intangible Cultural Heritage in Need of Urgent Safeguarding
upon the proposal of Latvia

*Intangible cultural heritage is in danger
and that safeguarding measures are necessary to preserve and transmit it*

Date of inscription:
1 October 2009

Director-General of UNESCO

[Signature]

Pielikuma UNESCO sastāvēja no esošas situācijas apraksta, no Sūtu kultūrtelpas glābšanas pasākuma plāna 2009.-2014. gadam, 10 fotogrāfijām un prezentācijas filmas "Nosargāt gadīsimtus". Filmās uzņemšanā tika iestāstīta SIA "Latvkar". Meistarīgi veidotā filma guvusi atzinību arī Starptautiskajā filmu festivālā "Tourfilm Riga" 2010.

Sūtu kultūrtelpa 2009. gada 1. oktobrī ar UNESCO Nemateriālā kultūras mantojuma starpvadību komitejas lēmumu Nr. 4.COM 14.07 tika iekļauta UNESCO nemateriālās kultūras mantojuma, kam jānodrošina neatliekama saglabāšana, sarakstā.

Līdz ar to Latvijas valsts ir uzņēmusies saistības nodrošināt sūtu kultūrtelpas saglabāšanu un par paveikto periodiski atskaitīties UNESCO sekreteriātam. Pirmai sāda atskaitē būs jāsniedz līdz 2013. gada 15. decembrim.

Kas ir suiti?

Sutī ir katoju saši luterītīgajā Kurzēmē ar centru Alsungā un ar gandrīz 400 gadus garu vēsturi. Savulaik tas viss bija vienais – grāfu Šverīnu dzimtas Ipašums, kas aptuveni aptver tagadējās Alsungas – dižce sultus, Gudenieku – krētāino sultus un Jörkalnes pagastus – mazos sultus. Kad Kurzeme 1561. gadā piedzīvoja reformāciju, arī šīs novads pārgāja luterītībā. Taču novada Ipašnieks Johans Ulrihs fon Šverīns karadienesta laikā pie Poljas karalja leskatījās poļu aristokrātē Barbarā Konarskā un pirms savām kāzām 1623. gadā kļuva par katoļi. Kad Johans Ulrihs pēc savā tēva nāves 1632. gadā atgriezās Alsungā, tas uzaicināja uz šo vietu jezuītus, lai tie pievērstu katoļītībai ar pārījīgā novada iedzīvotājus. No šī gada tad arī sākās sultu vēsture.

Religiskās attīkšības novēda pie tā, ka sulti noslēdzās savā novadā un maz kontaktiejās ar ārpasauli. Tieši šī pašizolācija saglabāja šeit joti bagātu tautas tradicionālo kultūru ar dziesmām, dejām, ticējumiem, parašām un daudz ko citu, kas citās valstis daļās savulaik kā veca un nevajadzīgs bija atmests un izzudis. Alsunga 20. gadsimtā bija pēdējā vieta, kur Latvijā vēl ikdienu valkāja tautas mērpus, kur tika spēlētas dūdas un kokles, arī bukursags. Daudz kas no šī mantojuma vēl šodien atrodas dzīvā ikdienu aprītē, kas pedara Sultu novēdu par unikālu visā Latvijā. Sultiem ir sava izloksne un sultu tradicionāla dziedāšana. Sultiem ir vairāk kā 52 tūkstoši tautas dziesmas folkloras fondos. Tas ir sava, joti krāsns tautas mērs un gadsimtus pārdzīvojušas kāzu tradīcijas. Sulti, tie ir arī rads rada galā.

Mēs ticām, ka īmērķtiecīgi pie tā strādājot sulti sagaidīs ne tikai savas pastāvēšanas 400 gadus, bet arī 500 un pastāvēs vēl ilgi pēc tam, bagātinot ar savu kultūru un iepāšo, katoļisko identitāti ne tikai šo valsti vien.

Kontaktinformation:

Valdes priekšsēdētāja

Dace Martinova tel.: +371 29222103; e-pasts: dace.martinova@inbox.lv

Während Iwata spielt

Iga Leimane tel.: +371 29638267, e-pasts: IgaLeimane@inbox.lv

Grīgorija Rozentāla tel.: +371 29196396, e-pasts: grigorijs.rozentals@vai.lv

Manuela Dadda | tel.: +371 29128451, e-mail: manu.dadda@eventspland.lv

Lilita Kalnīte tāl.: +371 28596728, e-pasts: dimanti5@inbox.lv

Dace Reinikopa tēl.: +371 29110981, e-pasta: kultura@kultura.lv
Raima Rīniece tēl.: +371 29110980, e-pasta: daces_reinikopas@kultura.lv

Dokumentā tieši saistībā ar 2011. gada Alsungas novada projekta konkursā "Mīs Alsunga!" un Vissvētīgās Ķēdes latviešu attiecību.